

werkt, om zoo volmaakt mogelijk tot één monumentalen vorm te komen van het tijdsbewustzijn.

In de bouwkunst zien we nieuwe middelen in toepassing komen. De nieuwe middelen maken de meest gewaagde constructies mogelijk. Ingenieuze geesten houden zich onvermoeid bezig, deze nieuwe middelen tot de uiterste perfectie op te voeren. In de schilderkunst komt uit het streven naar vereenvoudiging en algemeenheid het *architectonische* schilderij voort. Het schilderij, dat door zijn abstracte verschijning geschikt is met de bouwkunst een rhythmisch geheel te vormen. Het afzonderlijke schilderij, het „tableau de chevalet” was daarvoor ongeschikt, omdat het door zijn clair-obscur en zijn perspectievische elementen met de architectonische idee in tegenspraak was. Om dezen reden kon uit het impressionisme geen monumentale schilderkunst voortkomen. Het kon in de architectuur niet medewerken en bleef daarom kamerschilderkunst.

Het perspectiefisch landschap breekt wel het bouwkundig vlak, doch op verkeerde wijze n.l. *in de diepte*. Een moderne vlakke schildering aangebracht *in* een bouwkundig vlak, breekt dit vlak rhythmisch volgens de architectuur *in hoogte* en *breedte*. Hieruit volgt, dat, willen wij de beteekenis van de moderne vlakke schilderij beseffen, wij deze in onmiddellijk verband met de moderne architectuur, dat is : ter bestemder plaatse, moeten zien. In tegenstelling met het impressionistische schilderij, dat het bouwkundig vlak vernietigt, wordt door het moderne vlakke schilderij het eentonige constructieve vlak uit zijn verstarring gewekt en verlevendigd. Stel u voor, dat men een geheelen wand met een perspectievische schildering vult. Waar blijft dan de wand ? Voor den wand *is diepte* in den vorm van een bosch, laan of landschap in de plaats gekomen. Het bouwkundig vlak is vernietigd! Stel u daarentegen voor, dat dezelfde wand met een vlakke, voorstellinglooze, schildering gevuld is en dat deze schildering zoo gemaakt is, dat zij het